

Seminář k obecné didaktice

Petr Knecht

SZ7MP_ODI2/11 Po 14:50-15:35

učebna 42

SZ7MP_ODI2/12 Po 15:45-16:30

učebna 42

Harmonogram

- 1) Požadavky k ukončení předmětu
- 2) Seminární práce – struktura
- 3) Příprava na příští seminář

Požadavky k ukončení semináře

... aneb jde o to přinést do škol jiný pohled na věc...

- Studijní zátěž studenta je soustředěna do období semestrální výuky. Požadavky předmětu jsou plněny průběžně v době výuky stanované rozvrhem.
- Prezentace seminární práce (max. 20 min.)
- V souladu s čl. 16 SZŘ jsou pro ukončení předmětu předepsány průběžné kontroly, jejichž výsledky jsou započítávány do závěrečného hodnocení
- 1 kredit = 30 hodin (10 hod. přímé výuky)

Literatura

Povinná:

Pasch, M., et al. (1998). *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. Praha: Portál.

Skoro povinná:

Janík, T., et al. (2013). *Kvalita (ve) vzdělávání. Obsahově zaměřený přístup ke zkoumání a zlepšování výuky*. Brno: MU.

+ Pedagogické časopisy

- Pedagogika, Pedagogická orientace, Orbis scholae, Studia paedagogica

Doporučená:

- Skalková, J. (2007). *Obecná didaktika*. Praha: Grada.
- Petty, G. (2002). *Moderní vyučování*. Praha: Portál.
- Kalhous, Z., & Obst, O. (2002). *Školní didaktika*. Praha: Portál.

Pro fajnšmekry:

Petty, G. (2009). *Evidence-based teaching*. Cheltenham: Nelson Thornes.

Seminární práce

... aneb učitelství se nedělá pouze tak, jak jste doposud zažili...

- Didaktická analýza jednoho tematického celku učiva nebo učiva jedné vyučovací hodiny zvolené (= vaší) aprobace.
- Vybrané části přípravy musí být VĚDECKY = S OPOROU V ODBORNÉ LITERATUŘE zdůvodněny.
- Jedná se o to zdůvodnit například, proč byl vybrán určitý obsah, proč byly zvoleny právě navrhované učební činnosti a způsoby hodnocení.

Struktura seminární práce

	Podkapitola	Příprava
1	O jaké téma se jedná a proč je důležité a) pro obor, b) pro společnost, c) pro žáka?	Studium vědecké literatury
2	Jak je téma zastoupeno v RVP ZV?	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (k dispozici na http://nuv.cz/file/433)
3	Z jakého pojetí vzdělávání se vychází?	Pasch a kol. kap. 2
4	Jaké jsou konkrétní cíle výuky?	Pasch a kol. kap. 3
5	Konceptová analýza (vč. konceptového diagramu)	Janík, T., et al. (2013). <i>Kvalita (ve) vzdělávání. Obsahově zaměřený přístup ke zkoumání a zlepšování výuky</i> . Brno: MU. <i>s. 226-232 + příklady = celá kapitola 9</i>
6	Jaké výukové činnosti budou probíhat?	Pasch a kol. kap. 4, 5, 6 Studium vědecké literatury
7	Jaké budou způsoby hodnocení (zcela konkrétní postupy)?	Pasch a kol. kap. 3
8	Jaké další možné alternativy prezentování tématu (alterace) se nabízejí?	Studium vědecké literatury Janík, T., et al. (2013). <i>Kvalita (ve) vzdělávání. Obsahově zaměřený přístup ke zkoumání a zlepšování výuky</i> . Brno: MU. <i>Alterace = celá kapitola 9.</i>
9	Literatura	

Citujte a upravujte text, prosím, dle normy APA.

http://www.ped.muni.cz/pedor/archiv/PokynyProAutoryDleAPA_130312_PedOr.pdf

Seminární práce: struktura

- 1) O jaké téma se jedná a proč je důležité**
  - a) pro obor, b) pro společnost,**
  - c) pro žáka?**

Zdůvodnění s oporou o odbornou literaturu:

- 2) Jak je téma zastoupeno v RVP ZV?**

- 3) Preferované pojetí vzdělávání:**

Zdůvodnění s oporou o odbornou literaturu:

- 4) Konkrétní cíl výuky:**

Zdůvodnění s oporou o odbornou literaturu:

- 5) Konceptová analýza = hlavní obsahové prvky výuky a jejich vztahy**

- 6) Navrhované učební činnosti:**

Zdůvodnění s oporou o odbornou literaturu:

- 7) Způsoby hodnocení:**

Zdůvodnění s oporou o odbornou literaturu:

- 8) Další možné alternativy:**

Seminární práce: tipy

... aneb nebýt zatížen pevnými informacemi, jak co dělat...

Kde budu shánět relevantní odbornou literaturu?

- 1) Produkce ČR a SR: <http://npmk.cz/>
- 2) Zahraniční produkce: <http://ezdroje.muni.cz/>

Veškeré myšlenky je třeba citovat, a to tak, aby byly jednoduše dohledatelné (vč. čísel stran).

Příklad

... jak uvádí Žák (2008, s. 68), učitelé málo probouzí u žáků zájem o fyziku jako obor. Žák (2008, s. 68) na základě výzkumu výuky 10 učitelů uvádí: „... ve více než polovině vyučovacích hodin učitel neprobouzel zájem studentů o fyziku jako obor lidského zkoumání.“

E-zdroje

Portál elektronických informačních zdrojů MU - Mozilla Firefox

Portál elektronických informačních zdrojů MU

ezdroje.muni.cz

Portál elektronických informačních zdrojů

Portál EIZ

Rozšířené hledání Hledat

Portál EIZ

- Aktuality
- Přehled zdrojů
- EI časopisy
- Metabib
- SFX (linkování)
- Vzdálený přístup
- Sledování změn RSS
- Kontakt
- English version
- Admin

Protože byl nedávno **prolomen zabezpečovací mechanismus**, který používá technologie **VPN** (viz [zpráva v IS MU](#)), nedoporučujeme **VPN** nadále využívat. [Další info.](#)

Pro uživatele je nyní pro vzdálený přístup k EIZ k dispozici technologie **OpenVPN** - návody na nastavení OpenVPN: pro [Windows](#), pro [Mac OS](#) a pro [Linux](#).

Elektronické informační zdroje (EIZ) pro vědu, výzkum a výuku na MU. Jedná se především o "licencované zdroje" - komerční informační zdroje pro něž má MU utrazen přístupový poplatek. Tyto zdroje jsou dostupné pouze zaměstnancům a studentům Masarykovy univerzity a výhradně jen pro jejich akademickou potřebu. Přístup k licencovaným zdrojům (a služby s tím spojené) je povolen z počítačů zapojených v počítačové síti MU nebo použitím poskytovaných technologií pro [vzdálený přístup](#).

Zdroje na MU, vyhledávání

Přehled zdrojů základní přehled databází zdrojů předplacených na MU (další informace o Portále EIZ a souvisejících službách naleznete ve [Zpravodaji ÚVT MU](#))

Portál el. časopisů vyhledávání titulů elektronických časopisů na MU (přináší i službu **Citation Linker** pro vyhledávání plných textů článků), [více informací...](#)

Metabib metavyhledávač pro souběžné prohledávání více databází elektronických zdrojů a mnoho dalších služeb, [více informací...](#)

Služby nad el. zdroji na MU

S.F.X. služba SFX poskytuje snadné a rychlé vyhledávání plných textů nalezených článků, zde naleznete její popis a návody k jejímu využití

Vzdálený přístup návody pro přístup ke el. zdrojům a službám (když se nacházíte mimo síť MU)

Upozornění
Podle příslušných licenčních smluv je zakázáno využívat zdroje jinak než jen pro vlastní osobní okamžitou studijní a výzkumnou potřebu. Hromadné stahování

Aktuality
3.9.2012
[ebrary Academic Complete](#)
77 000 e-knih ze všech oborů

20.8.2012
[Zabezpečení VPN prolomeno](#)
Došlo k prolomení zabezpečovacího mechanismu technologie VPN.

29.5.2012
[Časopisy Taylor & Francis](#)
k dispozici je zkušební přístup do multiborového zdroje Taylor & Francis

[Více...](#)

Nové zdroje
5.10.2012
[PsychINFO/PsycARTICLES](#) FREE-TRIAL
- abstraktová a fulltextová databáze z psychologie

24.9.2012
[Adam Matthew Digital Collections](#) FREE-TRIAL - kolekce digitalizovaných historických materiálů

11.9.2012
[HSTalks - The Biomedical & Life Sciences Collection](#) FREE-TRIAL - animované audiovizuální prezentace

[Více...](#)

Portál elektronických informačních zdrojů MU

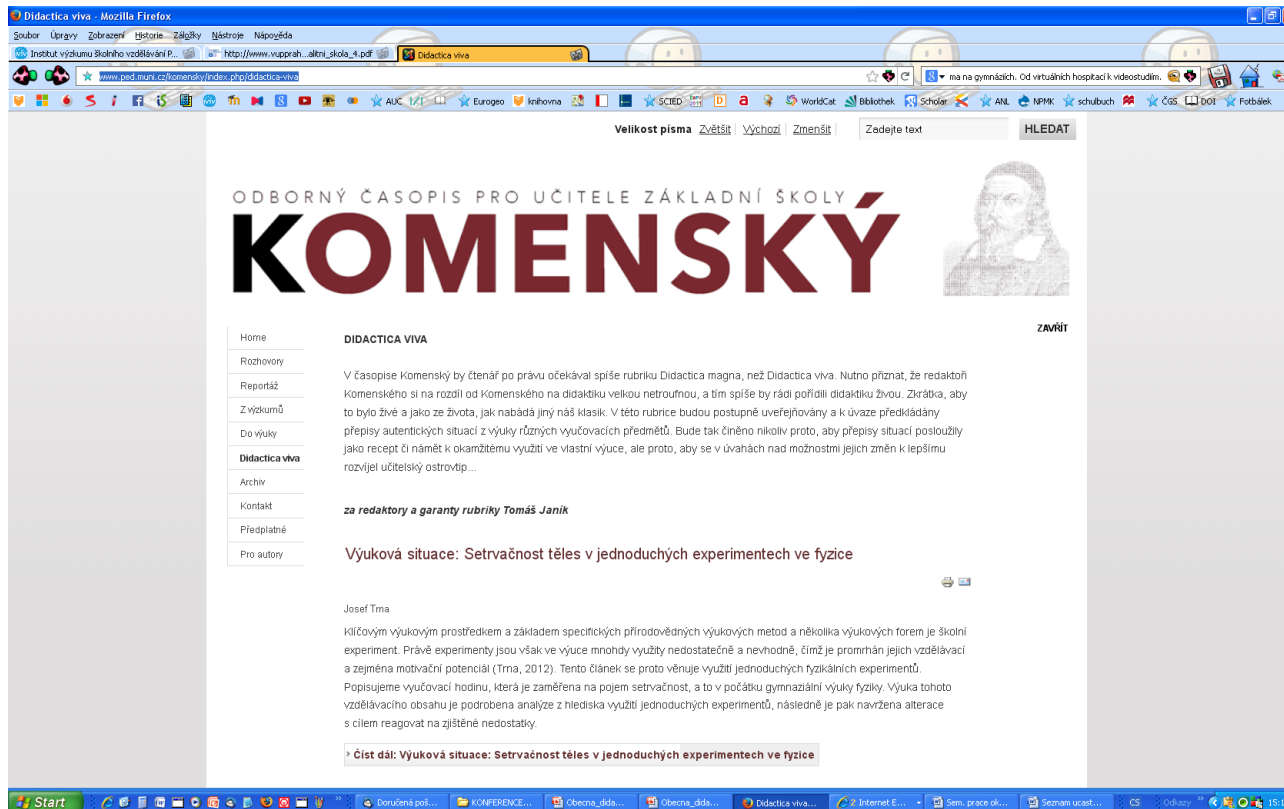
<http://ezdroje.muni.cz/>

Kde získat důkazy, že metody skutečně fungují?

The screenshot displays the Metalib search interface. At the top, the browser window shows the URL `metalib.muni.cz/?IRN=724541747`. The page header features the Metalib logo and the text "metavyhledávač pro elektronické informační zdroje MU" and "Masarykova univerzita". Below the header, there are navigation links: "Snadné hledání", "Nalézt zdroje", "Nalézt e-časopis", "Profi hledání", and "Můj prostor". A search bar contains the text "teaching earth secondary school" and a "GO" button. Below the search bar, there are several radio buttons for selecting source groups, including "Hlavní elektronické zdroje MU", "Ekonomické zdroje", "Zdroje pro informatiku", "Multioborové zdroje filozofické fakulty", "Katalog MUNI (Aleph)", "Lékařské zdroje", "Přírodovědné zdroje", "Uměnovědné zdroje", "Primo Central", "Zdroje na FSS", and "Zdroje pro pedagogiku". The page is powered by EXLibris Metalib. The taskbar at the bottom shows the Start button and several open applications, including "Doručená pošta - Mo...", "CORSAIR (E)", "Obecná_děděka_pr...", "Obecná_děděka_...", and "Metalib - Snadné H...".

Metalib
<http://metalib.muni.cz>

Inspirace pro tvorbu seminární práce

Didactica viva - Mozilla Firefox

Velikost písma Zvětšit Výchází Zmenšit Zadejte text HLEDAT

ODBORNÝ ČASOPIS PRO UČITELE ZÁKLADNÍ ŠKOLY
KOMENSKÝ

Home
Rozhovory
Reportáž
Z výzkumů
Do výuky
Didactica viva
Archiv
Kontakt
Předplatné
Pro autory

DIDACTICA VIVA

V časopise Komenský by čtenář po právu očekával spíše rubriku Didactica magna, než Didactica viva. Nutno přiznat, že redaktoři Komenského si na rozdíl od Komenského na didaktiku velkou netroufnou, a tím spíše by rádi pořídili didaktiku žvou. Zkrátka, aby to bylo živé a jako ze života, jak nabádá jiný náš klasik. V této rubrice budou postupně uveřejňovány a k úvaze předkládány přepisy autentických situací z výuky různých vyučovacích předmětů. Bude tak činěno nikoliv proto, aby přepisy situací posloužily jako recept či námět k okamžitému využití ve vlastní výuce, ale proto, aby se v úvahách nad možnostmi jejich změn k lepšímu rozvíjel učitelský ostrospěv...

za redaktory a garanty rubriky Tomáš Janík

Výuková situace: Setrvačnost těles v jednoduchých experimentech ve fyzice

Josef Trma

Klíčovým výukovým prostředkem a základem specifických přírodovědných výukových metod a několika výukových forem je školní experiment. Právě experimenty jsou však ve výuce mnohdy využity nedostatečně a nevhodně, čímž je promíhán jejich vzdělávací a zejména motivační potenciál (Trma, 2012). Tento článek se proto věnuje využití jednoduchých fyzikálních experimentů. Popisujeme vyučovací hodinu, která je zaměřena na pojem setrvačnost, a to v počátku gymnaziální fyziky fyziky. Výuka tohoto vzdělávacího obsahu je podrobně analyzována z hlediska využití jednoduchých experimentů, následně je pak navržena alterace s cílem reagovat na zjištěné nedostatky.

Číst dál: **Výuková situace: Setrvačnost těles v jednoduchých experimentech ve fyzice**

<http://www.ped.muni.cz/komensky/index.php/didactica-viva>

Opakování a reflexe studia odborné literatury

... aneb v každém oboru se musíte vyvíjet – něco vyházet a něco zase vnímat nově...

Prostudujte si, prosím, zadaný text a připravte si reakci na níže uvedené otázky/instrukce.

- 1) Proč vyučující podle vašeho názoru tento text použil, resp. co tím sleduje?
- 2) Která myšlenka z textu Vás nejvíce pozitivně oslovila? Zdůvodněte, proč.
- 3) Která myšlenka z textu Vám radost neudělala? Zdůvodněte, proč.

Opakování 12. 10. (Pasch a kol., kap. 2)

- 1) Která filozofie vzdělávání je Vám nejbližší? Svůj názor zdůvodněte.
- 2) Který z uvedených výroků je přijatelný jako cíl vzdělávání? Svůj názor zdůvodněte.
„Učitel vysvětlí rozdíl mezi větou holou a větou rozvitou.“
„Žáci dokáží vysvětlit rozdíl mezi větou holou a větou rozvitou.“
- 3) Stručně popište, v čem spočívá Brunerův koncept struktury vědomostí.
- 4) Stručně vysvětlete, k čemu slouží Bloomova taxonomie.
- 5) Stručně vysvětlete rozdíl mezi kognitivní a afektivní doménou učiva.
- 6) Stručně vysvětlete rozdíl mezi fakty a pojmy.

Text: Štech, S. (1994). Co je to učitelství a lze se mu naučit? [*Pedagogika*](#), 44(4), 310-320.

Opakování 19. 10. (Pasch a kol., kap. 3)

- 1) Obhajte nebo vyvráťte tvrzení, že učitelé, kteří zpracovávají dílčí cíle výuky, připravují a realizují učební činnosti lépe než ti, kteří dílčí cíle nepoužívají.
- 2) Který z uvedených výroků je přijatelný jako dílčí cíl vzdělávání? Svůj názor zdůvodněte.
„Žáci uvedou příklady nezákonných podnikatelských praktik.“
„Žáci porozumí možným střetům mezi ekonomickými cíli.“
- 3) Jaké charakteristiky by měly mít jasně stanované dílčí cíle výuky? (náповěda: A,B,C,D nebo A,CH,P, H).
- 4) Stručně popište nevýhody/rizika aplikace dílčích cílů výuky.
- 5) Stručně vysvětlete rozdíl mezi vstupní a výstupní diagnostikou.
- 6) Stručně vysvětlete rozdíl mezi normativním a kriteriálním hodnocením.
- 7) Jak je možné zajistit co nejvyšší validitu hodnocení?
- 8) Který z alternativních přístupů k hodnocení Vám je nejbližší? Svůj názor zdůvodněte.

Text: Laufková, V., & Novotná, K. (2014). Školní hodnocení z pohledu žáků. [*Orbis scholae*](#), 8(1), 111–127.

Opakování 26. 10. (studium RVP ZV)

- 1) Popište systém tvorby kurikulárních dokumentů aktuálně platný v České republice.
- 2) Zhodnoťte Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV) jako celek. V čem spatřujete jeho hlavní pozitiva a negativa?
- 3) Zhodnoťte vzdělávací obsah vybraného vyučovacího předmětu (libovolný obor Vaší aprobace) v RVP ZV. V čem spatřujete jeho hlavní pozitiva a negativa?

Text: Dvořák, D., Starý, K., & Urbánek, P. (2015). Malá škola po pěti letech: proměny školy v době reformy. [*Pedagogická orientace*](#), 25(1), 9–31.

Opakování 2. 11. (Pasch a kol., kap. 4.1, 4.2)

- 1) Case study (případová studie) in Pasch a kol. s. 124 a s. 162.
- 2) Jaké faktory ovlivňují rozhodování učitele?
- 3) Jaké charakteristiky žáka musí brát učitel v úvahu při rozhodování o průběhu učebních činností?
- 4) V čem spočívají teorie tzv. kulturní deprivace, resp. teorie kulturní diference?
- 5) Vysvětlete, v čem spočívá autentické učení.
- 6) Vyberte si jednu z kategorií činností, které směřují k autentickému učení. Stručně popište příklad jejich konkrétní aplikace ve výuce vyučovacího předmětu vaší aprobace.

Text: Šalamounová, Z., Bradová, J., & Lojdová, K. (2014). Mocenské vztahy mezi začínajícími učiteli a jejich žáky. [*Pedagogická orientace*, 24\(3\), 375–393.](#)

Opakování 9. 11. (Pasch a kol., kap. 5)

- 1) Jaké komponenty obvykle obsahuje dobře připravený tematický celek učiva?
- 2) Jaké konkrétní poznatky užitečné pro každodenní práci učitelů může nabídnout pedagogický výzkum?
- 3) Na příkladu vybraného učiva Vaší aprobace vysvětlete rozdíly mezi třemi základními přístupy k výuce.
- 4) Porovnejte výhody a nevýhody deduktivní výuky.
- 5) Setkáte se s kolegou, který vás bude přesvědčovat o tom, že přístup k výuce, který používá, je zaručeně nejsprávnější. Máte o tom trochu pochybnosti. Jaké otázky mu položíte, abyste mohli jeho tvrzení posoudit?

Text: Mareš, J. (2009). Edukace založená na důkazech: Inspirace pro pedagogický výzkum i školní praxi. [*Pedagogika*](#), 59(3), 232–258.

Opakování 16. 11. (Pasch a kol., kap. 6)

- 1) Jaké zásady musí učitel dodržovat při kladení otázek?
- 2) V čem spočívá rozdíl mezi kladením otázek a diskusí?
- 3) V čem spočívá rozdíl mezi hraním rolí a simulací?
- 4) S jakými problémy se můžete setkat při kooperativní práci? Jak je možné každý z těchto problémů řešit?
- 5) Porovnejte výhody a nevýhody induktivní výuky.
- 6) Jmenujte různé typy badatelských činností a stručně je charakterizujte.
- 7) Představte si, že vyučujete na 2. stupni základní školy. Většinu vašich žáků zajímají především počítačové hry. Vy jste se rozhodli tohoto zájmu využít k seznámení s metodami výzkumu. Napište co nejvíce projektů, které Vás napadnou, v nichž by žáci mohli provádět autentický výzkum, který nějakým způsobem souvisí s počítačovými hrami. Pokuste se zahrnout deskriptivní, historický a experimentální výzkum.

Text: Švaříček, R. (2011). Funkce učitelských otázek ve výukové komunikaci na druhém stupni základní školy. [*Studia paedagogica*](#), 16(1), 9–46.

Opakování 23. 11. (Pasch a kol., kap. 8 a 9)

- 1) Popište nejvíce pozoruhodnou situaci, se kterou jste se setkali během pedagogické praxe, a hodnotíte ji pozitivně.
- 2) Popište nejvíce pozoruhodnou situaci, se kterou jste se setkali během pedagogické praxe, a hodnotíte ji negativně.
- 3) Formulujte vlastní filozofii a přístup k udržování kázně, které nejlépe vyhovují Vaší povaze. Vaše filozofie by měla být ukotvena v teoriích a postupech, se kterými jste se seznámili v odborné literatuře při přípravě na seminář.

Součástí hodnocení odpovědí bude používání odborného pedagogického jazyka = ustálené pedagogické terminologie.

Text: Fonseca, L. (2013). „Všichni vědí, že opisovat se nemá, ale stejně to každý dělá.“ Pedagogický pohled na paradoxy „férového“ opisování. [*Studia paedagogica*](#), 19(2-3), 73-92.

Opakování 30. 11. (Pasch a kol., kap. 10)

- 1) Tři fáze reflektivního myšlení učitelů představují nepřetržitý proces rozhodování o výuce a interpretaci dopadu vašich rozhodnutí. Stručně charakterizujte jednotlivé fáze a uveďte co nejvíce otázek, které by si měl učitel v každé fázi klást.
- 2) Jaké problémy při prosazování pozitivních změn ve vzdělávání můžete po vašem nástupu do praxe s velkou pravděpodobností očekávat?

Text: Minaříková, E., & Janík, T. (2012). Profesní vidění učitelů: od hledání pojmu k možnostem jeho uchopení. [*Pedagogická orientace*](#), 22(2), 181–204.

Reflexe literatury 7.12.

Text: Mareš, J. (2013). Nevhodné chování učitelů k žákům a studentům. [*Studia paedagogica*](#), 18(1), s. 7–36.

Reflexe literatury 14. 12.

Text: Janík, T., Lokajíčková, V., & Janko, T. (2012). Komponenty a charakteristiky zakládající kvalitu výuky: přehled výzkumných zjištění. [*Orbis scholae*](#), 6(1), 27–55.

Summa summarum

- 1) Účast na seminářích
- 2) 8 opakování
- 3) 10 reflexí literatury
- 4) Prezentace seminární práce

Děkuji za pozornost.